

Lausunto

19.02.2021

Asia: VN/9996/2019

FOSSIILITTOMAN LIIKENTEN TIEKARTTA - LUONNOS VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEKSI KOTIMAAN LIIKENTEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö

PL 31

00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntö VN/9996/2019 15.1.2021

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä eli fossiilittoman liikenteen tiekartasta. Luonnos fossiilittoman liikenteen tiekartasta vuoteen 2030 koostuu kolmesta eri vaiheesta, joista kolmas eli viimeinen, on ehdollinen. Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry on tutustunut luonnokseen ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Ensimmäisessä vaiheessa edistettäisiin fossiilisten polttoaineiden korvaamista, ajoneuvokannan uudistamista ja liikennejärjestelmän energiatehokkuutta erilaisin tuin ja kannustimin. Päätökset tuista ja kannustimista tehtäisiin alkuvuodesta 2021.

Toisessa vaiheessa arvioitaisiin keinoja, joiden vaikutuksista päästöihin tarvitaan lisää tietoa ennen päätöksentekoa. Näitä ovat jakeluvaihteen kasvattaminen, liikenteen ja logistiikan digitalisaatio, väylien kunnossapidon parantaminen ja etätyön edistäminen. Vaikutusarviointit valmistuisivat viimeistään syksyllä 2021.

Kolmas vaihe on ehdollinen. Syksyllä 2021 hallitus arvioisi sitä, riittävätkö ensimmäisen ja toisen vaiheen keinot sekä EU-tasolla tehtävät päätökset Suomen liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen puolittamiseen vuoteen 2030 mennessä. Jos tavoite ei näyttäisi toteutuvan, hallitus tekisi päätökset muista tarvittavista toiminnoista kuten fossiilisten polttoaineiden kansallisesta päästökaupasta tai ajokilometreihin ja tieluokkiin perustuvasta liikenneveromallista.

1. Aikataulu epäuskottava

SKAL ei voi hyväksyä vaiheistuksen aikataulua ja edellyttää, että kolmas vaihe on aidosti ehdollinen. Päätökset kolmannen vaiheen osalta voidaan tehdä vasta kun on seurantatietoa ensimmäisen ja toisen vaiheen keinojen vaikuttavuudesta.

SKAL hämmästelee liikenne- ja viestintäministeriön päätöstä asettaa työryhmä valmistelemaan kansallista päästökauppaa vaiheessa, jolloin valtioneuvosto ei ole hyväksynyt periaatepäätöstä ja luonnosta koskeva lausuntokierroskin on vielä kesken. Erityisesti ihmetyttää myös kolmannen vaiheen väittäminen ehdolliseksi, jos päästökauppapäätös tehdään riippumatta siitä, miten ensimmäisen ja toisen vaiheen keinot todellisuudessa vaikuttavat.

SKAL esittää luonnosta muutettavaksi siten, että kolmannen vaiheen arviointia ei tehdä syksyllä 2021, vaan vasta kun seurantatietoa on kerätty riittävästi. SKAL:n arvion mukaan tämä olisi mahdollista aikaisintaan vuonna 2023.

2. Päästövähennyslaskelma puutteellinen

Luonnoksen mukaan uusilla toimenpiteillä tulisi kattaa vielä noin 1,65 miljoonan tonnin päästövähennys vuoteen 2030 mennessä. Ensimmäisen vaiheen laskennallinen päästövähennys olisi vähintään 0,62 miljoonaa tonnia, joka on x % vaadittavasta 1,65 miljoonasta tonnista ja vaikutukset olisi tarkoitus arvioida uudelleen syksyllä 2021. Toisen vaiheen osalta päästövähennysten määrää ei luonnoksessa ole vielä ollenkaan arvioitu. Siinä todetaan, että tarkemmat arviointit erilaisten päästövähennyspotentiaalien mahdollisuuksista valmistellaan syksyyn 2021 mennessä.

Luonnoksessa esitellään lisäksi joukko muitakin toimenpiteitä, joita todetaan tarvittavan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen puolittamiseksi vuonna 2030, mutta niistäkään ei ole arvioitu

päästövähennyksen määrää. Päätökset niistä tehdään muissa yhteyksissä kuin Fossiilittoman liikenteen tiekartan yhteydessä. Näitä tiekartalle rin-nakkaisia prosesseja ovat luonnoksen mukaan Suomen kestävä kasvun ohjelma, liikenteen verotuksen uudistamista selvittävä työryhmä, valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne12), kansallinen energia- ja ilmastostrategia ja Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma (Kaisu).

SKAL pitää laskelmaa puutteellisena, koska edellä mainittujen merkittävien toimenpiteiden päästövähennysmääriä ei ilmoitettu. SKAL edellyttää, että myös näillä toimenpiteillä saavutettavat päästövähennysmäärät sisällytetään päästövähennyslaskelmaan ja huomioidaan arvioitaessa kolmannen vaiheen tarvetta.

SKAL esittää, että periaatepäätöksessä asetetaan selkeät tavoitteet, kuinka paljon päästövähennyksiä liikenteen verotuksen uudistamisella ja valtakunnallisella liikennejärjestelmäsuunnitelmalla on saavutettava.

3. Kolmannen vaiheen keinot eivät ole tarpeen

SKAL katsoo, että polttoaineen hintaa merkittävästi korottavat kolmannen vaiheen toimet ovat tarpeettomia liikenteen päästöjen puolittamiseksi. Liikenne- ja kuljetus-alan toimijat, ml. SKAL, ovat selvittäneet tarvittavat keinot puuttuvien päästövähennysten toteuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä, kilpailukykyä menettämättä. Liikenne- ja kuljetusalan keväällä 2020 julkaisema oma vähäpäästöisen liikenteen tiekartta esittää kaikkiaan 20 keinoa, joilla tavoite saavutetaan. Tähän keinovalikoimaan ei ole tarvinnut sisällyttää nestemäisten polttoaineiden hintojen keinotekoista nostamista myyntikiintiöillä tai polttoaineveronkorotuksilla.

Myyntilupajärjestelmä johtaisi väistämättä polttoaineiden hintojen nousuun, joka lisäisi kuljetuskustannuksia. Tämä olisi tuhoisaa elinkeinoelämälle ja yritysten investointihalukkuudelle ja investointeja Suomi tässä tilanteessa tarvitsee. SKAL ei näe mahdollisena tilannetta, jossa Suomi päästökaupalla rajaisi myytävän polttoaineen määrää samalla, kun ulkomainen kuljetuskalusto saapuu maahan tankit täynnä edullisempaa polttoainetta. Ulkomaisen kuljetuskaluston osuus tiestöllämme on noin kymmenen prosenttia tavaraliikenteestä. Järjestelmä vääristäisi kilpailuasemaa suomalaisten kuljetusyritysten vahingoksi.

SKAL esittää, että ehdollisessa kolmannessa vaiheessa esitetty liikenteen kansallinen päästökauppajärjestelmä poistetaan periaatepäätöksestä.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Iiro Lehtonen
toimitusjohtaja

Ari Herrala
edunvalvontajohtaja

Herrala Ari
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry